

Iedereen telt mee!

⌚ Duur 60 minuten

© **Lesdoel** De leerlingen verkennen het belang van gelijkheid en inclusie. Ze leren dat iedereen rechten heeft, hoe ze kunnen opkomen voor anderen en hoe ze een positieve rol kunnen spelen in de groep. Door reflectie, spel en creatie ervaren ze dat anders zijn waardevol is en dat zij zélf verschil kunnen maken.

Verbindende leergebieden

- Inclusief burgerschap
- Taalvaardigheid (gesprek, luisteren, verwoorden van ervaringen)
- Filosofie en kritisch denken
- Kunstzinnige oriëntatie (beeldend, vormgeving, expressie)

Kerdoelen

Burgerschap

- 2 Diversiteit – Leerlingen leren verschillen te herkennen, te begrijpen en te respecteren.
- 4 Maatschappelijke betrokkenheid – Leerlingen leren actief bij te dragen aan een positieve groep.
- 6 Maatschappelijke vraagstukken – Leerlingen verkennen thema's als gelijkheid en uitsluiting.

Nederlands

- 3A Doelgericht spreken en schrijven – Leerlingen verwoorden hun mening over rechtvaardigheid.
- 4A Doelgericht gesprekken voeren – Leerlingen voeren gesprekken over rechten en waarden.

Kunst en cultuur

- 3 Betekenis geven – Leerlingen verbeelden hun rol in een inclusieve groep.
- 4 Verbeelden en creëren – Leerlingen maken een visueel statement over rechtvaardigheid.
- 7 Kunst en cultuur in context – Leerlingen koppelen kunst aan actuele maatschappelijke thema's.

Mens en maatschappij

- 2 Vraagstukken – Leerlingen onderzoeken onrecht en sociale ongelijkheid.
- 10 Diversiteit – Leerlingen waarderen verschillende leefstijlen en perspectieven.

Benodigdheden

- Grote vellen papier of karton
- Stiften, kleurpotloden, scharen, lijm
- Tijdschriften of uitgeprinte afbeeldingen
- Memorykaartjes met kinderrechten
- Een doos of kistje (voor uitsluitingsspel)
- Muziekfragmenten, video over kinderrechten (optioneel)

Introductie voor de leerkracht

Leerlingen in groep 5 zijn gevoelig voor rechtvaardigheid en krijgen een steeds beter inzicht in sociale relaties. Ze gaan begrijpen dat niet iedereen dezelfde kansen heeft – en dat uitsluiting, pesten of vooroordelen echte gevolgen hebben. Tegelijkertijd zijn ze volop bezig met het ontwikkelen van hun eigen stem en hun morele kompas. Deze les sluit aan bij die ontwikkeling. Leerlingen verkennen de basisprincipes van mensen- en kinderrechten aan de hand van verhalen, spel en creatie. De nadruk ligt op ervaren dat elk kind uniek is en erbij hoort – en dat ze zelf een rol hebben in het beschermen van elkaars rechten.

Voor jou als leerkracht biedt deze les ruimte voor gesprek, voor expressie en voor actie. Het is belangrijk om een veilige sfeer te creëren waarin leerlingen hun mening durven geven én leren luisteren naar andere stemmen. Gebruik beeld, taal en interactie om het thema tot leven te brengen en wees alert op wat leeft in jouw klas: wie voelt zich gehoord, wie blijft stil, wie zoekt verbinding? Je hoeft geen expert te zijn in kinderrechten of mensenrechten. Door gewoon nieuwsgierig te zijn, open te luisteren en leerlingen aan te moedigen om verder te denken dan 'wat hoort', geef je het goede voorbeeld. Wat vandaag ontstaat, is het begin van actief burgerschap: leerlingen die begrijpen dat ze er niet alleen toe doen, maar dat ze ook iets kunnen betekenen voor een ander.

Omschrijving van de opdracht

De leerlingen maken samen een visuele klasposter over kinderrechten en rechtvaardigheid. Ze starten met een reflectie op wat eerlijkheid betekent in hun klas. Daarna onderzoeken ze situaties waarin mensenrechten geschonden worden of waarin mensen juist voor elkaar opkomen.

In groepjes kiezen de leerlingen één kinderrecht dat ze belangrijk vinden (bijvoorbeeld recht op veiligheid, op onderwijs, op bescherming tegen discriminatie). Ze ontwerpen hierover een gelijke-kansenposter met een slogan, een beeld (tekening of collage) en een korte tekst. De posters worden samengebracht tot een tentoonstelling met de titel 'Iedereen telt mee!'

Tijdens de afsluiting reflecteren de leerlingen op hun rol: 'Wat kan ik doen?' Ze benoemen hun persoonlijke bijdrage aan een inclusieve klas en schrijven een actiekaart met een voornemen: wat wil ik morgen doen om bij te dragen aan rechtvaardigheid?

Begeleiding

- Stel vragen: 'Waarom koos je dit recht? Wat betekent dit voor jou?'
- Moedig leerlingen aan om elkaars perspectieven te horen en daarop te reageren.
- Geef ruimte voor verschillende uitingsvormen: tekst, beeld, gesprek.

Kennisoverdracht

- Laat een korte video zien over kinderrechten (bijvoorbeeld van UNICEF).
- Gebruik memorykaartjes om rechten en situaties te koppelen.
- Bespreek echte voorbeelden van kinderen die verschil maken.

Differentiatie

- Laat leerlingen in tweetallen of kleine groepjes werken.
- Gebruik voorbeeldzinnen of beeldkaarten voor taalzwakkere leerlingen.
- Geef extra uitdaging door leerlingen hun recht te laten verdedigen in een minipresentatie.

De vijf fasen van de leercirkel**Verwonderen**

Activiteit: speel de 'ongelijke stoelendans'. Geef enkele leerlingen expres géén stoel vanaf het begin. Speel kort, stop dan en bespreek:

- Hoe voelde dit?
- Was dit eerlijk?
- Wat deed je toen je zag dat anderen geen kans kregen?

Doel: leerlingen worden zich bewust van (on)rechtvaardigheid en uitsluiting.

Oriënteren

Activiteit: memoryspel over kinderrechten. Laat leerlingen in tweetallen kaartjes combineren, bijvoorbeeld 'recht op bescherming' met 'iemand die wordt gepest'. Bespreek klassikaal:

- Wat zijn kinderrechten?
- Waarom zijn ze belangrijk?
- Welke rechten kennen we al?

Doel: kennismaken met rechten en situaties uit de echte wereld.

Onderzoeken

Activiteit: laat leerlingen in groepjes een kinderrecht kiezen en bespreken:

- Waarom is dit recht belangrijk?
- Wat gebeurt er als iemand dit recht niet heeft?
- Hoe kun je hier in de klas of op school mee omgaan?

Leerlingen verzamelen ideeën op een werkblad en kiezen een slogan of beeld.

Uitvoeren

Activiteit: leerlingen maken een gelijke-kansenposter over hun gekozen kinderrecht. Ze tekenen, schrijven of maken een collage. Daarna presenteren ze het resultaat kort aan de klas en worden alle posters samen opgehangen in de gang of op een muur onder de titel 'Iedereen telt mee!'

Doel: leerlingen maken zichtbaar wat zij belangrijk vinden en hoe ze verschil willen maken.

Reflecteren

Activiteit: laat leerlingen een persoonlijke actiekaart schrijven die begint met: 'Morgen wil ik ...'
Bijvoorbeeld:

- Morgen wil ik opkomen voor iemand die buitengesloten wordt.
- Morgen wil ik meer luisteren naar iemand met een andere mening.
- Morgen wil ik iets aardigs zeggen tegen iemand die zich vaak stil houdt.

Doel: leerlingen verbinden wat ze hebben geleerd aan hun eigen gedrag.

Evaluatie en reflectie voor de leerkracht

Observeer tijdens de les:

- Wie toont een sterk rechtvaardigheidsgevoel?
- Welke leerlingen zoeken verbinding, wie blijft op afstand?
- Welke rechten worden het vaakst gekozen – wat zegt dat over de groep?

Stel jezelf vragen:

- Hoe kan ik meer gesprekken voeren over inclusie en ongelijkheid?

- Welke leerlingen hebben meer oefening nodig in empathie of standpuntwisseling?
- Hoe kan ik leerlingen structureel betrekken bij het vormgeven van een veilige, rechtvaardige klas?

Mogelijke vervollessen

- Wat als jij ergens niet bij mag horen?
- Waarom zijn sommige dingen oneerlijk geregeld in de wereld?
- Wat betekent 'voor iemand opkomen' eigenlijk?
- Wat kan een klas doen tegen pesten of uitsluiting?

Deze lesbrief hoort bij de uitgave 'EigenlijkWijs'.
www.eigenlijkwijs.nl